

ԵՋՆԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Արապիկերն առաջնորդ եղին և պիտակապու վարչութեան արջունակ պիտակ երկրար Ի Տիգրանակերտ , քառի կիմանայ թէ՛ Սրբազանը Պօլիս դարա համար ճամբայ ելած է :

ՌՈՏՈՍԹՈՑԻ ԱՌԱՋԵՆՈՐԴԻ

Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան , որ հրաժարական տուած էր Ռոտոսթօյի առաջնորդական պաշտօնէն , դժուարութեան կը հանդիպի իր հրաժարականը վերջնական ընել տուող :

Ռոտոսթօյի Ժողովրդեան իր առաջնորդին համար յայց տուած դահուակութեան հանդէպ Պատրիարքարանը կը չուարի թէ ինչպէս ընդունի Առաջնորդին հրաժարականը . և մանաւանդ զի՞ անոր տեղը ընտրել :

ՌՈՏՈՍԹՈՑԻ ԵՐԵՄՓՈՒՄԵՆԸ

Այլոք էֆէնտի որ Ռոտոսթօյէն ընտրուած էր Կեդրոնական երեսփոխան , հրաժարական խրկած ըլլալով , իրեն անդ ընտրուել է Յուկոր էֆ . Պոյաճեան :

ԴՊՐԵՎԱՆՔ

ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ Կ՝ ՊՈՒՍՈՑ

ՅՊՐՄԱՇ

Խնամակալութիւնս պարտք կը համարի ծանուցանել թարեալապէս ազգայնոց , որք մտադիր են յապաշխայ Տէրութեան առեղծ առթիւ , ուխտագնացութիւն ընել ի վան Չարխաթի Ս. Աստուածածնայ յիւրանայ , թէ չորսուր բարեխնամ կառավարութեան , ճանապարհաց վրայ կառուցուող սպարապետութիւն կը սկսի :

Եւ ի մանաւորի ուխտագնաց անդորրութեամբ երթեալները զիւրացնելու համար , հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են , վանական տեսչութեան կողմանէ :

Կ. Պոլիս 2/14 օգոստոս 1891

Ի ՊՈԼԻՍ

Կաշեբէկեան պաշտ . Ուրբաթ օր Աշխատիքի հանդէսէն յետոյ , վեհ. Սուրբանը իր ներկայութեան ընդունած է Իսթրի քաղաքապետ Տէրօթ Զինովիչ զօրայեղու եւ Նոնէ գնդապետը . և վեհ. հախառութիւն սիրալիր ընդունելութիւն ըրած է անոնց եւ Զինովիչ զօրայեղուն չորսուած է Մէճախի մեծ ժապաւնը եւ Նոնէ գնդապետին նոյն շքանշանի երկրորդ աստիճան :

Նախագահ Իսթրի . Անցեալ հինգշաբթի , Մեծ-Եկարեոսը , դատական գործոց նախարար Րիդա բաշա , Էրմառական նախարար Նազիֆ ալէյ , արտաքին գործոց նախարար Սայիտ բաշա ի ժողով դոմարեցան զանապառ երմառական իրենց զինուորական համար . Ի մանաւորի խորհրդակցած են թէ քառաձիգներու քրտնվերտնէ գոյացած 420,000 ոսկին ինչ բանի գործածեն :

Մեծաշէն Բաշոյ Զեբեքեան . Արդեա ծանուցուցաւ թէ Փաշկաթի նաւապետ Սալիկ ալէյ Պէրլինէն վերադարձեր է :

Սալիկ ալէյն պաշտօնն էր լուծում մը գտնել այն մէջ քանի դժուարութեանց որք ծովային գործոց նախարարութեան եւ «Ճեմանիկայի» նաւադործարանին մէջ ծագած էին , եւ շատ մը փոխադրութեաններ մտցնել օսմանեան կառավարութեան կողմէ ապագաւորած թորթիկներնու ինտութեան եւ ձեւին մէջ . Սալիկ ալէյ հինգշաբթի օր ընդարձակ անդեկազմը մը ներկայացուց ծովային գործոց նախարարութեան :

Թաքաթ Բաշոյ Է Ռաշա . Իմանկալթի զինուորական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն երեքը , երկուսուն հեծելազորներէն եւ երրորդը թիպա-նօթաձիգներէն , կայսերական իրաւունքով մը պիտի զրկուին ի Բէլգրադի մէջ իրենց զինուորական վերաւարտը զարգացնելու համար : ձեւին ալէյ , պետական խորհրդարանի նախագահ ասանի նախագահ Սաիտ ալէյն որդին , որ օգնական կարգած էր թաքաթի զինուորական կցորդին ի Սէն-Բիգորայի , նոյնպէս պիտի հետեւի այդ մարտաբարձի զինուորական զարկի զանապառ :

Սահաթ Սեբեքեան . Երեւեալ . Պ. Մաքսիմի ներկայացուցին որ հոս եկած էր Սամսոն Սեբաստիա երկրպետըն

յանձնաւարդին մէջ փոփոխութիւններ մտցնելու մասին կարծիքներն կառավարութեան հետ համաձայնելու համար , հինգշաբթի օր միմիկեալ ի վեհ. նախագահի պիտի վերադառնայ տան երկու օրէն : Նախարարաց խորհուրդին իր հաւատարմութիւն տուեր է այդ փոփոխութեանց : Իսթրի Զեբեքեան . Մօտեալ պիտի կատարուին այդ զարգացն մատրիքներէն իրենցը : Անոնք որ կը փախալին ընդունուիլ պէտք է որ մինչեւ 20 օգոստոս երեքշաբթի ամէն օր , բացի կիրակի եւ ուրբաթ օրերէ ժամը երեքէն մինչեւ վեցը , ներկայանան անօրէնութեան եւ իրենց անուններն արձանագրել տան :

Այդ զարգաց մտնել ուղղութիւնը պարտին ներկայել Ա. վիպագիր մը երկու պատուաւոր անձանց կողմէ աստղագրուելու , հաստատող թէ լալի վարքի տէր են , 2. Տեղեկագիր մը , իրենց ձեռքովն իսկ գրուած , ուր պէտք է յայտնուած ըլլան իրենց անունն ու մասնաւոր , ծրարագրուելու եւ ընտրուելու , ինչպէս նաեւ որքան զարգաց մէջ աշակերտած են եւ ինչ ուսած են , 3. իրենց ուսմանց ընթացքն աւարտած ըլլալու վիպագիրներն 3. Մուտքի քննութեան նիւթերն են զրահանութիւն , քերականութիւն , տրամաբանութիւն , աշխարհագրութիւն , Օսմանեան պատմութիւն , ընդհանուր պատմութիւն :

Գննութեան օրերն պիտի ծանուցուի :

Փաշկաթեան . Բաղադրապետութիւնը իր պայմանագրին համաձայն , անցեալ չորեքշաբթի , Պոլսոյ ջրի ընկերութեան իւր երկրորդ վճարումն ըրած է :

Տօթ . Բաշոթեան . Տեղակալ հարկապետ Բաթիլարի ալէ Բոնոթոթույս , զինուորական բժիշկն որ ամբաստանուած էր իր Սահաթ Էյուպ բաշայ աղջկան մահուան պատճառ , բանակէն արտաքսուած է :

Թուրք լրագիրք կը հաղորդեն թէ մեծ գործ մը անկողնութեանց է Հաֆիզ փաշայ մզկիթէն ի Զաթիլ :

Ռուչուրէն է որ Մախաուսէի վարչութեան գնած նոր շողեակը Թաքաթեան Դաւի կողմէ :

Մովսիսի գործոց նախարարութիւնը ասոր համար վեհ. Կապեր արտօնութիւնը պիտի խնդրէ :

Մաքաթեան . Կը կարծուի թէ Օսմանեան թղթատարական եւ հեռագրական վարչութիւնը քիչ ապրնէն պիտի հետեւի Աւստրիան թղթատարական վարչութեան օրինակին :

Եթէ ասորը են առնուած անդեկութիւնը , այս կարեւոր ձեռնարկութեան վերաբերեալ կանոնադրեր նախարարաց խորհրդին քննութեան են ներկայուելու :

Իսթրի , Բաշոթեան եւ Էլի . Իսթրի-Կապեր , Բաշոթեանի եւ Էլի-ի կողմէ Լոմոնիէն գնուած են Պոլիս հասած են Ռեւէ եւ Վեհեքեան շողեակներ :

Լոյսի Լոմոնիէն արձանատեղին հաւանմանով , Ռեւէ 1857ին յիշուած է եւ 1870ին աւելի ընդարձակուած է : Վեհեքեան 1865 ին յիշուած է :

Ուրեմն Ռեւէ 34 եւ Վեհեքեան 26 տարեկան են :

---o---o---o---

ԱՐԿԻՄՔՆԻ ՆԻ ՌՃԻՐՔ

Մեծ քաշէ Է Զեքեան Պաշկաթ . Վեհեքեան ասանի անդամ Բեշառ ալէյին կինն ու քոյրը եւ հաղաքարայտ Իսմայիլ ալէյին մայրն ու չու տարեկան մանուկ մը երկնի բաց կապը մը նստած ուրբաթ իրիկուն ժամը 12 ին կը վերադառնային Յեքեան Պաշկաթին : Սեւամի ձեւալի մօտ , երկաթուղուն քով կապը հասած ասան , միւս կողմէն կապը յառաջանալ , երկաթուղուն քովն վրայէն , չորեքշաբթ կառուարմը , անգլիական սուլեղով , Կառքին ձիւնն այն խաղաղեցի ձայնէն ու չորեկաւորին արմուկէն կ'երեւի խրաչելով , իրենց կեցալ անցնել պէտք ի առաջ կը նետուին Գծին եղբորը քաղաւած շղթային բարակ քան մը ըլլալուն կը կորի , եւ կառքը կ'երթայ մեքենային կ'ընդհարի : Այս ընդհարման մէջ , ձիւնն վար կ'իյնան , եւ քանի մը բողբոջներ պետին վրայ քաշը ըլլուելէ յետոյ կը ձգուին ու կտոր կտոր իրլլան : Կառքին ընտուին այ հազարու մէկ կտորներու վերածուելով , մէջը զրտնուորներ խառնուան զետի վրայ կը թափթթին անիւներու առջեւ , որը կը շարունակեն միջոց դառնալ , որքան որ ալ մեքենայաւոր չորեկաւորին ընթացքը կասեցնելու համար ամէն ջանք իրար կը դնէ : Բեշառ ալէյին կնոջը ալ բաղադրելու ձայնալէս կը ջարձարուի . քոյրն իր ձայն ընտուին վերեւը ձակտին ու մարմնոյն միւս կողմէն այնպիսի վէրքեր կատարաւ օր գրեթէ մարած վիճակի մէջ կ'իյնայ , իսկ Իսմայիլ ալէյին մօրը բաղալին կանկները կատարեցան , զրուին ու մարմնը կարծիւր կերպով վերադարձան : Բաղքը միայն այն չորս արեւկան տղուն մտըցցաւ : Խեղճուին որ մինչեւ

այսին տեսած ու լսածներէն ոտարտահար մնացած է , այդ արկածին մէջէն երաւ յորտուին անկեալ , եւ առանց վէրքի :

Շողեկաթին մէջ կը գտնուէին բարեբախտաբար երկու բժիշկներ որք անմիջապէս փութեցին այդ վիրաւորներէն խնամել : Մօտեալ քննակնիւնն մին ալ զանոնք խախտ իր տունը փոխադրել տալով այդ դժբախտները պատուարեց : Եւ իսկ , վիրաւորները ցաւեր քիչ օր նստաւած ըլլալուն , Բեշառ ալէյ կըրտաւայդ դժբախտներն առնել տանիլ իր տունը : Վերքերը ծանր են , բայց կը յաւայտուի որ մահացելու հետեանք չեն ունենար :

Սեւեքեան . Բաշոթեան . Ռուչուրէ իրիկուն Շիքեթի 33 թիւ չորեքշաբթ Աւստուս քեօյի առջեւ նաւակ մը ընկղմեց որուն մէջ կային եօթն անձներ : Մեքեան հետեւալ կերպով կը պատմէ այս արկած :

Ուրբաթ իրիկուն , Շիքեթի 33 չորեքշաբթ որուն նաւակներն է Օսման , եւ որ ժամը 10ը 15 անցած կամուրջէն ելած էր , Աւստուս քեօյի նաւաւանոցը կը դառնուէր . ճամբորդները դուրս հանելէ յետոյ , քարափին անկիւնը կեցող զօրայեղի պահապանը նշան ըրաւ որ ճամբայ չկրէ , որովհետեւ վերադարձաւ պիտի երէտ :

Օսման նաւակաւոր մարկ չուաւ եւ չորեքշաբթ քաղաքացի . անկիւնը դարձած ասան , նաւակ մը որուն մէջ կային երկու կին , չորս տղայք մէկ նաւակաւ , հոսանքէն մղուելով , եկաւ չորեքշաբթի դարձուիլ ու փշուրիլ : Նաւակաւոր չորեքշաբթ կեցող , բայց օրտութեան հասնելու համար նաւակ չիջեցող . Աւստուս քեօյի քարափին վրայ պտղոտողներն եւ ոստիկաններն նաւակներով զային ազատել այդ եօթը անձներն , նաւակաւորին զանկը միայն չորեքշաբթ ձախալողման անխիւր դարձուելով ջանջախուրէր է :

Շալաթի օրուն Սաքաթը կը հաղորդէ հետեւեալ .

Պոլսոյ Չարխաթայ թաղը ընտրող աղքատ Յոյն կին մը ժամանակէ մը ի վեր կը առտոնայի արդանոցի հիւանդութեանը անցեալները Յունացի հիւանդանոցը զիմած է ինքզինքը բժշկաց ցոյց տալու եւ վիրաւորութեան գործողութիւն մը կատարելու համար : Իմիջինը քննելէ յետոյ կը յայտարարեն թէ անխաղիւ է վիրաւորութեան գործողութիւն կատարելու : Կինը կը մեկնի քալելու անխաղիւ , եւ Բաշա Մուսթաֆա թաղը ընտրող Թուրք կին մը զիմած էր ներս կառնէ զայն : Չամբայ քալելով հիւանդութիւնը քատակցած էր , որով կինը չորս հինգ օր այդ Թուրք կընտրող տունը կը մնայ : Երանային էրիկը այդ միջոցին Յէնէր Եօրիխաթին անուն բժիշկին մը կը զիմէ , որ բարկանալով վիրաւորութեան գործողութիւն կատարուած չլլալուն , ուրիշ բժիշկ մը եւ զեղաւորմի աշակերտ մը հետ առած Թուրք կնոջ տունը կ'երթայ եւ անոնց քալեցող յիւանդը թորեցնելու գործողութիւնը կատարելու : Կինը տուր ճիշդ կը մըլէ , թրքաշին կուղէ արդիւլ , բայց չի յաջողի : Վերջապէս բժիշկները կը թողուն այդ կինն որուն աղիքներն ու արդարեւ կտոր կտոր եղած էին , այնպէս որ անկիւն տանջանալ մէջ կը մեռնի : Դիակը քրտնութեան ենթարկուելու համար կեղտոնախան լաւա կը տարուի : Եօրիխաթի ձեռքաւարկուելու համար հրամանագիր մը տրուի եւ կնոջ զիմածը բժշկական վարժարան կը դրուի դիւանութիւն կատարուելու համար :

Ռեւէ . Հինգշաբթի գիշեր , ժամատան մը եւ երկու նաւակներն կուտի ընտուր են Պոլսոյ զինուորներէն միոյն մէջ , ուր երեքն ալ չաւ մը խառնէ էին : Յանկարծ նաւակներն իրենց զանակներն հանելով խեղճ ժամատանին լաղմաթիւ հարուածներ տուին : Այս վերջին ինքզինքը նախ քաղութեանը պաշտպանելով երկուսն ալ վիրաւորեց , մին աչքէն եւ միւսն ականջէն , բայց ընդհուպ , կորսնցուցած արիւնէն սկզբուցած գետինն ինկաւ եւ քիչ ետքը մեռաւ :

ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Շեքեան Զեքեան . Օսմանեան երկրի մէջ չկրամ պահողներէն անոնք որ կուզեն քննութիւն տալ եւ վկայագիր առնուլ , պէտք է ներկայանան մանաւար քննիչ յանձնարարմը , որ առջեւ որ պիտի կազմուի Պրոստաւուստի վկայագիր առնել փափակաբար կ'ընդհարուի ինքզինքը մը ներկայի Պրոստաւուստի Երկրագործական գործոց խորհրդականին օգոստ . ամսոյ վերջնաւորն առաջ իրենց անունները արձանագրել տարուա համար նախարարութեան յատուկ վարժարանին անտրակալ մէջ : Գննութեան պիտի հաւաքուին անպահանջի ակիւքէն մինչեւ 15 :

Պրոստաւուստի չկրամարտութեան վարժարանն ալ պիտի վերադառնա օգոստոսի 26 երկուշաբթի :

Մաքաթեան . Վեհեքեան Մաքաթեանի վարժարանին մէջ ուսանող 75 աշակերտաց խորհրդակցելու , ըստ հիւպատոսական օրինաց , տարին քսան զուէ հարկ էր անել : Կայսերական հրամանաւ Օսմանեան հպատակութեան Բեքեթեաններն այդ աշակերտաց պիտի արտօնէին առաջ վճարման այդ տուրքին :

Ալեք . Բաշոթեան . Ռուչուրէ մէջ ալեքներու վրայ 30 կողակի նոր քարձրացում մը կը տեսնուի :

Մաքաթեան . Ալեքսանդրիական մանաւար լուրեր կը ծանուցանեն թէ Դաղի Մուխթար բաշա հիւանդ է : Տօթ . Թուրքիոյ Գալիթի կանչուել է գնալ ինամիլու համար :

Բաշոթեան . Օգոստոս 11 թուականաւ ատոյգապահական վարչութեան ուղղական հետադիր մը կը ծանուցանէ թէ օգոստոս 6ին մինչեւ 10 չորս հոգի մեռեր են Մախաուսէի Հաւաքեցող չորեքշաբթ ճամբորդաց մէջ , որոնք Թոթի մաքարարանին մէջ իրենց քառանկիւն կանցնէին : Մաքաթեան չորեքշաբթ ճամբորդաց մէկ մահ միայն պատահել է :

Երկրորդ զօրայեղակի (Աղիխաթուս) զլխաւոր հրամանատարն կայսերական իրաւունքով մը արտօնութիւն տալու է ի մօտոյ սկսիլ շէնքի մը կառուցման , ուր երկրորդ զօրայեղակի հիւանդ ձիւրը պիտի խնամուին :

Աւստուս . Տեղեւաղանի մօտերը բաղրուած տեղի ունեցել է վեց աւաղակէ բաղկացեալ խումրի մը եւ ուստիկանութեան միջեւ որ անոնց ետեւէն ինկած էր :

Աւաղակներն ոստիկանաց վրայ հրագնէ պարպեցին , եւ ոստիկանք ալ պատահականեցին անոնց հարուածներուն : Աւաղակ մը վիրաւորուած է , միւս հինգը ձեւրակաւոր են :

Ի մօտոյ նոր մզկիթ մը պիտի կառուցուի ի Կիպրոս , որուն Հաֆիէ անունը պիտի տան :

ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՄԵԿ ՈՏԱՆԱԿՈՐԸ ԻՐ ԶԵՆՈՒՐԷՆ

Գրուածներ կան , որոց ցորկափ յառի մարդ , աւելի խորութիւններ կը կարծէ տեսնել : Ասոնք , զորոյն մահուան յիշատակներն տակ , իրեւ յունական վաղնջուց արձաններ են , որոց վրայ քոյ մը կ'իջնէ կիսովին եւ նայողին աչքերն

ԿԸՍԻՐԵՄ ԶՔԵԶ

Ո՛հ , ո՛վ ես դու . սէր , երկնային շունչ կամ հոգի , Բու սեւ անուշ աչքի շունչ վեհերը : Վարդ չունի քու լանջող ամբի ձիւնաթուր , Լուսին չունի քու վարդաշուն պտերը :

Յայդն աստղերուն վաղվաւուն Լուսնոյն սիրազմ , Յերկն ալեւա , ծաղկանց ժրպիտ , մէկուն . . . գէթ , Իսկ քեզ համար ես արցունքով կարգիմ , Դու չես չորհրդեր նայուածք մ'ինձ սեւ աչքիդ :

Արդեօք էանկ մ'ես թէ երկնային զրաւթուն . Կը նախանձին զեղոյ վրայ վարդ , լուսնակ . Զայնիկ աղաւթ լընելով քաղցր ու թրթռուն Նոնեաց խորերն կը սղայ լընին լուսնեակ :

Այն ինչ քաղցր է եթէ ըլլամ ես զեփիւս , Եւ զըզուելով մաղերդ խառնեալ ու անօր , Տամ չունես յուշիկ այտերուդ վրայ վարդապիտ , Սրբեմն եթէ կայ աչքերուդ մէջ արտօն :

Պարտէզիդ մէջ խիւ թէ վարդ մ'ըլլամ ես . Եւ երբ դու գաս առաւօտուն ժրպիտ պարծ , Որ քու այտերդ կարմիր գունտիւր ներկես , Թողմի . . . վախիկի ձեռքիդ մէջ տամ կեանքիս վերջ :

Երանի՛ թէ վրտակ մ'ըլլամ ես վրձիտ , Եւ երբ յուշիկ նրտած մօտ իմ եղբերին՝ Պարտէզանայ հայելոյս մէջ քու ժպիտ , Գրտնդելով կապոյտ ալիքը ցամաքին :

Այն ոչ , անգութ , եթէ ունիս սիրահար , Ինչե՛ք իմ անոր զեղումնին վէճն ըլլամ , Եւ հոն քառանգ քառն արցունքներդ ծրծրմ յար , Եղգամ զեղոյ . . . այլ ոչ , թէպէտ վէճն , այլ կուլամ :

Ո՛հ , դու սիրելի , զըզուէ , ժրպիտ Հայ աղջիկ , Քեզի համար պիտի մեռնիմ , թող պղպուտ Երբեք մ'իջող . դազաղիս վրայ սեւ աչիդ , Տրիւսը չիքմիս վերեւ կրէ թող պղպուտ :

ու . մասններ կը գրուէ : Ինչքան հրապոյր այդ ծածկոյն տակ :

Դուրեանի մէկ ձեռագիրը , զոր դիպուածքը բերաւ ինձ , նոյն տպագրութիւնը կը գործէր : Դուրեան կը նային , կէտեւուն ու չնշտուուն կը յառիս երկնաւոր աչքերով , թուղթին ետեւ կը դառնաս տեսնելու թէ կայ արդեօք բան մը , զոր ծածկած ըլլայ զորդին շունչը կամ ժամանակին փոշին իր մանրամաղ հիւլէնէն : Պատահա՞ր թէ պատահա՞ր որ այսպէս աչքերու վրայ կ'իյնայ :

Իր տաղերուն մէջ տպուած երկրորդն է այս էջէ՛ն . Եւ խորագրով , այս ձեռագրին վրայ՝ Եւրեմի Թեոփիլ . Թեոփիլ . նայուածք մը կրնայ մասնել որ առաջին անգամ գրուածն է այս եւ ուղղուած խառնեալ մագերիով , սեւ աչուի աննշտութի մը : Յինչ յատկութիւն կայ եւ մեղմութիւն կապուտ անմեղութեամբ խառնուած : Դատաստան չէ զոր կ'ընեմ : Մեքե Պուրեանը չ'պիտի քննադատուէր բնաւ . իր միմութիւնն ալ , որ տեսնուած է ուրեք ուրեք , տաճարի մը օտուերն է որ աւելի խորհրդաւոր կ'իյնայ Սրբութեանց վրայ , խաչին ու պատկերին վրայ , կամ մարին եւ յատկան մէջ երեւուն :</

